

PALESTINA

CAF, euskal esku hartzea okupazioan eta bertako langileen erantzun eredugarria

 POLITIKA / Koldo SAGASTI

Datozen asteak erabakigarriak izango dira Ekialde Hurbileko oreka geoestrategikoaren etorkizunerako. Uztailaren 1etik aurrera Israelgo Administrazioak sionismoaren xede historikoetako bat gauzatzeko prozesua martxan jar lezake: Zisjordaniako eremuak bereganatzea.

Halaxe iragarri du Benjamin Netanyahu, hirugarren saia-keran eta ustelkeria kasuen itzalpean, Gobernua osatzea lortu eta egun batzuetara. Egitasmoak, gainera, AEBetako Administrazioaren babes osoa dauka; izan ere, Donald Trumpen iragan urtarilaren 28an aurkeztu zuen “Mendeko Akordioa” izeneko proiektua anexio prozesu horren ataria baino ez da. Mandatari estatubatuar eta israeldarrek alde bakarrez aurkeztutako ituna Jared Kushner enpresari sionistak kozinatu zuen. Kushnerek, Trumpen suhia izateaz gain, Netanyahuarekin familia-harreman estuak ere baditu; eta bere egitasmoan, besteak beste, Zisjordanian kolonia «ilegalek» (okupatzaileen hizkeran) okupatutako eremuari zilegitasun bermea emateko asmoa bildu du. Gauzak horrela, datozen asteotan gauzatu-ko den anexioa urte luzez mamitutako prozesu baten gailurra baino ez da izango.

Baina mapen gainean diseinatutako bereganatze prozesu horrek lur gainean ere izan du bere isla. Zisjordaniako eremuen okupazioa, berez, lege kontrakoa da nazioarteko zuzenbidearen ikuspuntutik, eta bertan ezarritako kolonoen kokalekuek talka egiten dute Nazio Batuetako Segurtasun Kontseiluko 2334. ebazpenare-

kin zein Genevako eta Erromako itunekin, legedi horiek espresuki debekatzen baitute indar okupatzaileak eremu okupatuetara populazioa mugitzea.

Nolanahi ere, azken urteotan Israel azpiegitura egonkorrekin hornitzen ari da kokaleku ilegalok, behin-behineko okupazio horri iraunkortasun bermea emateko. Zisjordaniako koloniak 1948an okupatutako eremuekin lotzen dituzten

errepide eta trenbide sareek, beraz, helburu argi bat daukate: kokagune horien etengabeko hedapen prozesua atzeratzeko bilakatzea.

Okupazioak ematen duen aurrerapauso bakoitza egonkortzeko estrategia horretan ezinbesteko papera jokatzeko du azpiegitura zehatz batek: Jerusalemgo tranbiak, JLR (Jerusalem Light Rail) ingelesez. Trenbide horren helburu estrategikoa Jerusalem Ekialde-

Palestina Askatzeko Erakundeak espainol Estatuan duen ordezkaritzak esker ona azaldu zien CAFeko langileei euren keinu solidarioagatik, Gasteizen egindako ekitaldiko parte hartzaileek egin bezala. BDZ-EUSKAL HERRIA

an ezarritako koloniak hirigunearekin lotzea da, kokagune ilegal horiek integratzea eta auzune palestinarrak baztertzea, bertako populazio palestinarra desagerraraziz oreka demografikoa eraldatzeko.

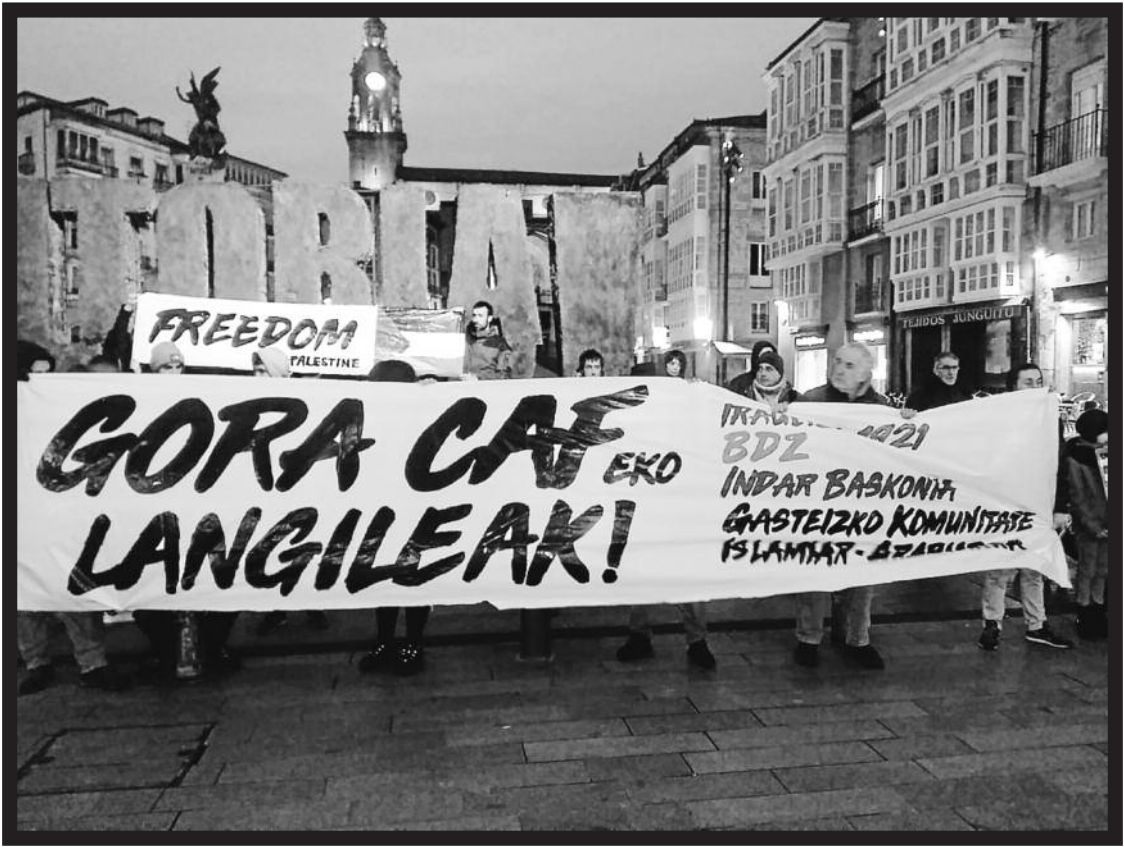
Lurra zulatzeko eta burdinbideak ezartzeko lanak datarren urrian hastekoak ziren; alde batetik, Neve Yaakov eta Pisgat Ze'ev kolonietan, eta, bestetik, Herlz-etik Hadasah Ein Kerem-era. Prozesua azkartu egin da koronabirusaren izurriteak eragindako salbuespenezko egoeraren ondorioz.

LANAK BIZKORTZEKO AUKERA

Jerusalemgo alkate Moshe Lionek eta Israelgo azpiegituren agintariak aukera ezin hobea ikusi dute pandemiak behartutako itxialdian eta aktibitatearen murrizketan, trenbidearen lanak bizkortzeko. Beraz, nazioarteko legedia urratzen duen eta nazioartean polemika piztu duen egitasmoa uste baino lehenago izan liteke gauzatzeko bidean.

Horrek Euskal Herriko konpainia bat konprometitzen du zuzen-zuzenean, Beasaingo CAF enpresa. 2019ko abuztuan CAFek eta Israelgo Shapirrek osatzen duten partzuergoari esleitu zioten trenbide polemikoaren bigarren linea eraikitzeke lanen kontratua.

Esleipena 2017an hasitako prozesu gorabeheratsu baten amaiera izan zen. Izan ere, Israelgo Administrazioak lehia- ketaren izapideak abian jarri zituenetik, parte hartzeak ziren nazioarteko enpresa askok lehiatik erretiratzea deliberatu zuten, proiektuak nazioarteko legediarekin talka egiten zuela ulertuta. Hala nola, Alemaniako Siemens, Frantziako Alsthom, Kanadako Bombardier edota Australiako

CAF enpresari «giza eskubideak errespetatuz nazioarteko legeria bete» eta Jerusalemgo Tren Arina ez eraikitzeke eskaera egin zitzaion Ordiziako Barrena jauregian egindako agerraldian. BDZ-EUSKAL HERRIA

Maquarie enpresek esleitze prozesutik erretiratzea erabaki zuten; segur aski, ez giza eskubideekiko begiruneagatik, bai- zik eta nazioarteko legediaren araberrako krimen batean parte hartzeak euren irudi korporatiboari eragin liezaiokeen kalteagatik. Areago, atzera egin zuten enpresa horietako batek, Alsthom frantsesak, dagoeneko partaidetza zuzena zeukan egitasmoan, trenbide bereko lehenengo linearen kudeaketa duen CityPass konpainia kudeatzailearen akzioen %50aren jabe baitzen.

Pasa den otsailean Israelek bertan behera utzi zuen Alst-

homekiko kontratua. Frantziako konpainia, 420 milioi euroko kalte ordaina kobratzeaz gain, salbuetsita geratuko da nazioarteko iritzi publikoaren aurrean gerra krimen batean esku hartze zuzena izatetik,

Trenbidearen helburua Jerusalem Ekialdean ezarritako koloniak hirigunearekin lotzea da: kokaguneak integratzea eta auzo palestinarrak baztertzea, oreka demografikoa eraldatzeko

Israelgo agintarien azken erabakiak ikusita, nazioarteko legedia urratzen duen eta polemika piztu duen egitasmoa uste baino lehenago izan liteke gauzatzeko bidean

CAF konpainiak osatutako partzuergoa izango baita ardura horretan lekukoa hartuko di- ona, musu truk.

IRUDI KORPORATIBOARI KALTE

Tamaina horretako ilegaltasun batean parte hartzeak ekar ditzakeen zeharkako ondorioen aurrekariak ere badira. 2015ean Frantziako Veolia enpresak Israelen zituen inbertsio guztiak saldu behar izan zituen, horien artean Jerusalemgo tranbiarena, horietan esku hartu izanak konpainiaren irudi korporatiboari ekarri zion kalteak 20.000 milioi euroko galera eragin ziolako

mundu osoan galdutako kontratuetan.

CAFen kasuan, gainera, bes- teetan ez bezalako osagai bere- zia dago, Euskal Autonomia Erkidegoko erakunde- en partaidetza enpresako kapitalean; izan ere, euskal administrazio publikoa konpainiaren akzio- en zati baten jabe da, eta, on- dorioz, haren etekinen zein balizko erantzukizun krimina- len partaide ere bada.

Eta ezin da ukatu Eusko Jaurlaritzak zein Eusko Lege- biltzarra osatzen duten alderdi guztiek CAF ilegaltasun histo- riko batean nahastuta dagoela dakitenik. Halaxe jakinarazi

Eran Efrati Israelgo Armadako soldadu ohia, gaur egun ikertzaile eta ekintzaile antisionista, Gasteizko Legebiltzarreko Giza Eskubideen Batzordean egindako agerraldian, 2019ko urriaren 23an. BDZ-EUSKAL HERRIA

zien 2019ko urriaren 23an Eran Efratik Legebiltzarreko Giza Eskubideen Batzordean egindako agerraldian. Efrati Israelgo Armadako soldadu ohia da, gaur egun ikertzaile eta ekintzaile antisionista bilakaturua. Jerusalemen jaio eta hazi zen, oso militarizatutako familia sionista batean. Bere familia-adarretako bat, gainera, Auschwitzeko kontzentrazio esparrutik bizirik ateratakoen ondorengo da, eta horrek, nolabait, uxatu egiten du Israelekiko diskurtso kritikoa darabiltenei ezarri ohi zaien «antisemita» etiketa. Armadako eskarmentuak iraultza pertsonal bat eragin zion Efratiri eta Researching the American-Israeli Alliance erakundea sortu zuen, AEBen eta Israelen arteko armagintza arloko harremanak ikertzeko.

Giza Eskubideen Batzordearen aurreko hitzaldian Efratitik salatu zuenez, Israelekiko armagintza eta merkataritza harremanak azpiegituren arloa ere zabaltzen dira. Ildo

horretan, zehazki aipatu zuen CAF enpresari esleitutako proiektuak okupazioari laguntzen diola. Haren esanetan, Gipuzkoako enpresak Jerusalem Ekialdeko tranbiaren eraikuntzan parte hartzen badu, delitu bat egingo du, proiektua legearen aurkakoa delako nazioarteko legediaren ikuspegitik. Militar ohiak Auschwitzetik bizirik ateratakoen ondorengo gisa hitz eginez amaitu zuen bere mintzaldia. Dei egin zien euskal erakunde-ei, historiaren alde zuzenean koka daitezen, enbargoa babes dezaten eta ez ditzaten sustatu okupazioaren azpiegiturak.

Euskal Herriko konpainia bat egitasmoarekin konprometituta dago: CAFek eta Shapirrek osatutako partzuergoari esleitu dizkiote trenbidearen bigarren linea eraikitzeko lanak

Parte hartzekoak ziren nazioarteko enpresa askok lehiatik erretiratzea deliberatu dute azkenean, proiektuak nazioarteko legediarekin zuzen-zuzenean talka egiten duela ulertuta

Efratiren agerraldia ez da izan CAFen afera Eusko Legebiltzarrean hizpide izan den saio bakarra. Bi egun geroago, urriaren 25ean, Elkarrekin Podemoseko Iñigo Martinezek ere galdera parlamentario bat egin zion Jaurlaritzari, auzian bere jarrera azal zezan.

LEGALITASUNA ETA ETIKA

Arantza Tapia Garapen Ekonomikorako eta Azpiegitura sailburua izan zen Beasainen egoitza duen konpainiaren defentsan agertu zena. Eusko Jaurlaritzako eledunak azaldu zuen, esandakoa arrazoitu gabe, CAFek aurretiko legaltasun eta etika analisiak eginak zituela eta nazioarteko giza eskubideen estandarrak betetzen dituela. Sailburuak saihestu egin zuen, ordea, nazioarteko legedia urratzen duen proiektu batean parte hartzea legaltasunaren eta giza eskubideen errespetuarekin nola uztartzen den azaltzea.

Gauzak horrela, enpresaren eta bertan erantzukizun han-

dia duten erakunde publikoen «utzikeriaren aurrean», ekimen herrikoia izan da bidegabekeria honen aurrean ahotsa altxatu duena. Lehena, CAFeko langileen batzordea bera. Beasaingo faktoriako beharginen ordezkariak, aho batez, bitan eskatu diote enpresako zuzendaritzari proiektutik erretiratzeko, nazioarteko legediaren eta palestinarren eskubideen kontrakoa delako.

Eskaria egin zuten konpainiaren jokabide-kodea bera ere urratzen duelako egitasmoak. Izan ere, kode horren arabera, «CAFen edota CAF osatzen duten pertsonen edozein jokaera begirune zorrotzekoa izango da legearekiko, giza eskubideekiko eta askatasun publikoekiko».

Palestinako Askapenerako Erakundeak espainol Estatuan duen ordezkariak esker ona azaldu zien CAFeko langileei euren keinu solidarioagatik. Eta Beasain eta Irungoen atzetik, Zaragozakoek ere proiektuarekiko gaitzespena agertu zuten. CAFek Zaragozan duen faktorian ere tranbia horretako zati bat egin behar dute eta hango Grupo Independiente eta CGT sindikatuek proiektutik erretiratzeko eskaera helarazi diote zuzendaritzari.

Beste urrats bat: Euskal Herriko gizarteren ordezkariak batek ere, BDZ mugimenduari (Israelen aurkako Boikota, Desinbertsioak eta Zigorrak) deiari erantzunez, azpiegitura horren ondorioak salatzen dituen eta CAF proiektutik erretiratzea aldarrikatzen duen manifestu bat zabaldu du.

Adierazpena 2020ko otsailaren 22an aurkeztu zen, Ordizian: Euskal Herriko 70 eragile zibil baino gehiagok «CAF, jaitsi zaitez apartheidaren trenetik» izeneko kanpainaren ha-

siera iragarri zuten; salatu zuten trenbidea Palestinako herriarren eskubideen aurkako erasoa dela eta ilegala dela nazioarteko zuzenbidearen arabera; eta galdegin zioten CAFi nazioarteko zuzenbidea errespetatu eta Palestinako «okupazioaren konplize» ez izateko. Sinatzaileen artean daude, besteak beste, Sortu, Podemos, Ezker Batua, Alternatiba, Antikapitalistak eta PCE alderdiak; ELA, LAB, ESK, Steilas, CCOO eta CGT sindikatuak; eta erakunde internazionalista, antimilitarista, feminista eta gobernu kanpoko mordo bat.

SOS PALESTINATIK

Ekimenaren sustatzailea, BDZ mugimendua, milaka taldek osatutako nazioarteko elkartasun sarea da. Palestinako gizarte zibilak berak jarri zuen martxan 2005ean Israelen eta haren ordezkarien aurkako boikot kanpaina, harik eta giza eskubideei eta nazioarteko zuzenbideari atxikitako oinarriko aldarrikapenak bete arte.

Sareak era deszentralizatu eta autonomoan funtzionatu ohi du, alegia, mundu zabalean tokian tokiko taldeek kanpaina lokalak bultzatzen dituzte lekuaren berezitasunak kontuan hartuta. Kasu gutxi batzuetan, afera bereziki larria eta agerikoa denean, nazioarteko mugimenduak tokiko talde baten kanpaina bere egin eta mundu mailako ekimen bihurtzen du. Horixe gertatu da CAFen auziarekin: Euskal Herri mailako kanpaina izate-tik mundu mailakoa izatera pasatu da. Ordizian manifestua aurkeztu zuten 70 eragile-tik gorako zerrendari, munduko milaka erakunderen izenak ere gehitu behar zaizkio.

Istorio honetako zartakorik handiena 2020ko otsailaren

12an pairatu zuen CAFek. Egun hartan Nazio Batuek Zisjordaniko kolonietan esku hartzen duten eta Palestinako okupazioarekin aberasten ari diren 112 enpresen zerrenda beltza kaleratu zuen.

Zerrenda hori behin betiko zerrenda luzeago baten aurre- rapena baino ez da, eta, 2016an egin bazuen ere, orain arte ez du argitara atera nazioarteko erakundeak. Argitalpenaren alde eta kontrako lehia izan da ordutik Nazio Batuetako Batzarrean Palestinako eta Israelgo ordezkartzen artean, baina Donald Trumpek eta Benjamin Netanyahu “Mendeko Akordioa” aurkeztuz erakundeari egindako irainak azkartu egin du dokumentuaren kaleratzea. Nolanahi ere, zerrendaren edukiak estutasun betean jarri du CAF konpainia, txostenak biltzen dituen enpresetako bat Beasaingoaren bazkidea delako Jerusalemgo tranbiaren proiektuan, Israelgo Shapir eraikuntza-enpresa; eta litekeena da giza eskubideak urratzen dituzten konpai-

CAFen kasuan, euskal administrazio publikoa konpainiaren akzioen zati baten jabe da. Ondorioz, enpresaren etekinen zein balizko erantzukizun kriminalen partaide ere bada

Eusko Legebiltzarrera egindako bisitan, Eran Efrati Israelgo Armadako soldadu ohiak dei egin zien euskal erakundeei historiaren alderdi zuzenean kokatu eta okupazioa ez babesteko

Zisjordaniko koloniak 1948an okupatutako eremuekin lotzen dituzten errepide eta trenbide sareek kokaguneon etengabeko hedapen prozesua atzeraezin bilakatu nahi dute. Irudian, Israelgo Armadako bi soldadu trenbide baten ondoan.
BDZ-EUSKAL HERRIA

nien behin betiko dokumentuan CAF ere sartzea. Halaxe azaldu du Santiago Gonzalez Vallejo ekonomialari eta Komite de Solidaridad con la Causa Arabe elkarteko presidenteak. Gonzalezek zuzentzen duen erakundeak salaketa jarri du iruzurreratik CAFen kontra Balore Merkatuaren Batzorde Nazionalaren aurrean. Ekonomialariak argudiatu du konpainiak proiektuaren legezkotasuna kolokan jar lezakeen informazioa ezkutatu diela bere inbertsiogileei, eta giza eskubideen arloko legediaz gain merkatukoa ere urratu duela. Halaber, Gonza-

lezen erakundeak eskaera helarazi die Nazio Batuei kolonietan esku hartzen duten enpresen behin betiko zerrendan CAF sar dezan. Michelle Bachelet Giza Eskubideen aldeko Nazio Batuen goi-komisarioarekin ere bildu dira horretarako.

ATAKA GAIZTOA

CAF ataka gaiztoan dago. Hamar hilabete pasa dira Israelgo Finantza Ministerioak Shapir konpainiarekin osatutako partzuergoari Jerusalemgo tranbiaren bigarren linea erakitzeko kontratua esleitu zionetik eta oraindik enpresa gipuzkoarreko zuzendaritzak ez du adierazpen publikorik egin, ez du argitu zer jarrera hartuko duen proiektu polemikoan, ez die erantzunik eman langileek zein gizarte zibileko eragileek eskakizunei. Baina denbora haien kontra doa.

Koronabirusak mundu mailan eragindako salbuespenezko egoerak aukera eman dio Israelgo Administrazioari anexioa egonkortzeko azpiegituren eraikuntza azkartzeko, eta CAFek zirt edo zart egin behar du. Datorren ekainaren 13an CAFeko akziodunen batzar orokorra izango da, eta ziur asko Jerusalemgo tranbiaren auziaz itaunduko zaie enpresako arduradunei. Bertan aukera ezin hobe izango dute, Eran Efratik aldarrikatu bezala, historiaren alderdi zuzenean jartzeko, eta, bide batez, konpainiaren irudi korporatiboa orbanik gabe atera dadin afera honetatik. Edo, aitzitik, diruzalekeria hobetsi, epe laburrera jokatu eta luzera aurreikusi ezin dituzten zeharkako ondorioak ekarriko dizkien gerra krimen baten laguntzaille bilakatzea daukate. Nolanahi ere, erabakia historikoa izango da.

